

31.1.2022

SUPO 989/01.04.01.03/2021

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 2.12.2021

**LAUSUNTO LIITTYEN PARLAMENTAARISEN OHJAUSRYHMÄN JA ASiantuntijaryhmän
AVOIMUUSREKISTERILAKIA KOSKEVASTA MIETINNÖSTÄ****Asia**

Oikeusministeriö on pyytänyt Suojelupoliisilta lausuntoa parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän avoimuusrekisterilakia koskevasta mietinnöstä.

LAUSUNTO

Suojelupoliisi lausuu asiassa esitettyihin kysymyksiin seuraavaa,

1. Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Suojelupoliisi kannattaa avoimuusrekisterin perustamista Suomeen.

Rekisterin tavoite mahdollistaa rekisteristä löytyvillä tiedoilla kansalaisille sekä vaikuttamistoiminnan kohteille mahdollisuus saada jatkossa kattavammin tietoa valtion tason päättäjiin vaikuttavista toimijoista on hyvä tavoite. Tällainen tieto auttaa varmasti arvioimaan myös päätösten syntyä ja niiden taustalla olevia intressejä.

2. Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

- A) Koko valtionhallinto
- B) Eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot
- C) Eduskunta ja ministeriöt

Suojelupoliisin näkemyksen mukaan lainsäädäntö tulisi kohdistaa, ainakin aloitusvaiheessa, niihin tahoihin, joihin liittyy suurin julkinen lobbausintressi ja joka ovat keskeisimmät valtionhallinnon toimijat eli eduskuntaan ja ministeriöihin.

3. Yleiset huomiot esityksestä

Suojelupoliisin huomiot esityksessä liittyvät yleisesti turvallisuusluokiteltuun tietoon sekä erityisesti sellaiseen hankintoihin liittyvään tietoon, jota

käsitellään puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) ja kyseisen lain poikkeusperusteiden (7 §, 8 § ja 13 §) mukaisissa hankinnoissa.

Suojelupoliisin toteaa, että mietinnön pykäläesitysten (erityisesti 2 § ja 3 §:n 1 momentin 1 kohta) ja niiden tausta-aineiston perusteella jää osin hyvin tulkinnanvaraiseksi kuuluisivatko tällaiset tiedot yksittäisessä tilanteessa lain soveltamisalan piiriin vai ei.

Turvallisuusluokitellussa tiedoissa on pääsääntöisesti kyse tiedoista, jonka oikeudeton paljastuminen tai oikeudeton käyttö voi aiheuttaa vahinkoa kansalliselle turvallisuudelle, maanpuolustukselle, poikkeusoloihin varautumiselle, kansainvälisille suhteille, rikosten torjunnalle, yleiselle turvallisuudelle tai valtion- ja kansantalouden toimivuudelle taikka muulla niihin rinnastettavalla tavalla Suomen turvallisuudelle. Esityksessä ei ole otettu kantaa kuinka tällaista turvallisuusluokiteltua ja salassa pidettävää tietoa sisältävää toimintaan tultaisiin käsittelemään tämän esitetyn lain mukaan. Suojelupoliisi toteaa, että turvallisuusluokitellun tiedon ja siihen sisältyvän toiminnan osalta tiedon ja toiminnan salassapito on ensisijainen tavoite, joka tulisi myös huomioida tässä esityksessä.

Tämän johdosta Suojelupoliisin esittää, että esitystä tulisi tarkentaa siten, että ilmoitusvelvollisuutta ei olisi toiminnasta ja siihen sisältyvistä tiedoista, jos toimintaan sisältyy tiedonhallintalain (906/2019) 4 luvun 18 § mukaista turvallisuusluokiteltua tietoa. Tällaisia tietoja ja asiakirjoja ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2,5,7-11 kohtien kuin myös kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) mainitut tiedot ja asiakirjat.

Lain soveltamisalan mahdollisten rajausten osalta tulisi lisäksi hankintojen osalta huomioida, että puolustus- ja turvallisuushankintalain soveltuminen turvallisuushankintoihin on sidottu suoraan hankintaan liittyvään turvallisuusluokiteltuun tietoon (5 § 3 momentti) ja kyseisen tiedon salassa pysymiseen (esim. 1 §:n 2 momentti ja 28 §:n 3 momentti), toteutettiin hankinta sitten puolustus- ja turvallisuushankintalain normaalien hankintamenettelyjen tai sen poikkeusperusteiden mukaisilla menettelyillä. Näin ollen myös puolustus- ja turvallisuushankintojen selkeä ja yksiselitteisempi rajaaminen lain soveltamisalan ulkopuolelle olisi perusteltua.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Pelttari

Suojelupoliisin ylitarkastaja

Otto Puustinen